

BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid van de Mededingingswet.

Zaaknummer 2307/LP Gas - Ultragas en LPG Tankverhuur

I. MELDING

1. Op 12 januari 2001 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 34 van de Mededingingswet. Hierin is medegedeeld dat LP Gas B.V. voornemens is zeggenschap te verkrijgen, in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet, over Ultragas B.V. en LPG Tankverhuur Nederland B.V. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 13 van 18 januari 2001. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant is een zienswijze van een derde naar voren gebracht. Ambtshalve zijn vragen gesteld aan verschillende marktpartijen.

II. PARTIJEN

2. LP Gas B.V. (hierna: LP Gas) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij is de dochteronderneming van BP Nederland B.V. en maakt daardoor deel uit van de BP Amoco p.l.c.-groep.

3. LP Gas is actief op het gebied van de groothandel in autogas en het transport van autogas ten behoeve van derde partijen.

4. Ultragas B.V. (hierna: Ultragas) en LPG Tankverhuur Nederland B.V. (hierna: LPG Tankverhuur) zijn besloten vennootschappen naar Nederlands recht. Alle aandelen in Ultragas en LPG Tankverhuur zijn in handen van Utag Autogas Beheer B.V. die op haar beurt een 100%-dochteronderneming is van Utag Holding B.V.

5. Ultragas is actief op het gebied van de groothandel in autogas en LPG Tankverhuur is actief op het gebied van de verhuur van tankinstallaties aan Ultragas die Ultragas ter beschikking stelt aan tankstations waarvan Ultragas de leverancier is.

III. DE GEMELDE OPERATIE

6. De gemelde operatie betreft de verwerving van alle aandelen door LP Gas in Ultragas en LPG Tankverhuur van Utag Autogas Beheer B.V., zoals neergelegd in de Share Purchase Agreement d.d. 22 december 2000.

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIETOEZICHT

7. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punt 6, omschreven transactie leidt er toe dat LP Gas zeggenschap krijgt over Ultragas en LPG Tankverhuur.

8. Betrokken ondernemingen zijn LP Gas, Ultragas en LPG Tankverhuur.

9. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt.

V. BEOORDELING

A. Relevante markten

Relevante productmarkten

10. LP Gas en Ultragas zijn beiden actief als groothandelaar in autogas. De groep waartoe LP Gas behoort, BP Amoco, is mede actief op de markt voor de verkoop aan de groothandel van voor de Nederlandse markt geproduceerde en gempoteerde motorbrandstoffen (benzine, diesel(olie) en autogas) en als exploitant van tankstations in Nederland.

11. Volgens partijen zijn de markten die beïnvloed worden de markt voor de groothandel in motorbrandstoffen of meer specifiek autogas en de aan deze markt verticaal gerelateerde markten voor de productie en import van motorbrandstoffen of meer specifiek autogas en de detailhandel in motorbrandstoffen of meer specifiek autogas.

12. Detailhandelaren van motorbrandstoffen kopen volgens partijen niet rechtstreeks in bij de producent of importeur, maar bij de groothandel. Diverse producenten beschikken over eigen distributeurs op groothandelniveau. Er bestaan echter ook diverse onafhankelijke groothandelaren.

13. Partijen zijn primair van mening dat er n productmarkt voor de groothandel in motorbrandstoffen bestaat. Voor de consument zouden autogas, benzine en diesel onderling substitueerbaar zijn. Tankstations bieden meestal alle soorten brandstoffen aan en nemen deze vaak af van n leverancier. Alle groothandelaren verkopen zowel benzine, diesel als autogas. Alle groothandelaren betrekken motorbrandstoffen van meerdere leveranciers. Dit geldt zowel voor groothandelaren die deel uitmaken van een producent als voor onafhankelijke groothandelaren.

14. Alle producenten van motorbrandstoffen produceren en importeren zowel benzine, dieselolie als autogas aangezien dit producten zijn uit hetzelfde raffinageproces. Er is derhalve volgens partijen sprake van een sterke aanbods substitutie. Daarnaast wordt er op bescheiden schaal autogas gewonnen en gempoteerd uit de natuurlijke gasvelden.

15. In het besluit in zaak 2211/Van der Sluijs Gebr. Jongste[1] is geoordeeld dat groothandel en detailhandel (via tankstations), gelet op de verschillen in

afnemers en wijze van distributie, tot verschillende productmarkten behoren. Hetzelfde geldt met betrekking tot de productie en import van motorbrandstoffen.

16. De vraag of de segmentatie naar motorbrandstofsoort tot gevolg heeft dat aparte relevante markten voor de groothandel in benzine, diesel(olie) en autogas afgebakend dienen te worden, kan voor de beoordeling van de onderhavige concentratie echter onbeantwoord blijven, aangezien de uiteindelijke beoordeling daardoor niet wordt beïnvloed (zie de punten 21 tot en met 29).

17. Aangezien alleen LP Gas naast groothandel in autogas ook actief is in transport van autogas ten behoeve van derden en er derhalve geen sprake is van overlap zal op deze op zichzelf staande transportactiviteiten, los van groothandel in motorbrandstoffen of autogas, in het navolgende niet nader worden ingegaan.

Relevante geografische markten

18. Partijen zijn van mening dat de geografische markt voor de groothandel in motorbrandstoffen of autogas ten minste Nederland omvat, aangezien groothandelaren actief zijn in heel Nederland. Volgens partijen geldt hetzelfde met betrekking tot de geografische markten voor de in Nederland geproduceerde en gempoteerde motorbrandstoffen of autogas en voor de detailhandel in motorbrandstoffen of autogas.

19. De klanten van groothandelaren in motorbrandstoffen of autogas zijn verspreid over heel Nederland. Tankstations worden tot op een afstand van 120 kilometer beleverd. De groothandelaren bevoorraden derhalve de volledige Nederlandse markt. Concurrenten van LP Gas en Ultragas hanteren in grote lijnen eenzelfde landelijk distributiesysteem en gebruiken dezelfde laadplaatsen als LP Gas en Ultragas. Op basis van het voorgaande kan aangenomen worden dat de relevante geografische markt waarop de positie van een groothandelaar dient te worden beoordeeld nationaal is.

20. Voor de beoordeling van de gevolgen van de onderhavige concentratie kan een definitieve afbakening van de relevante geografische markten waarop productie en import van motorbrandstoffen dan wel autogas enerzijds en detailhandel in motorbrandstoffen dan wel autogas anderzijds plaatsvinden in het midden blijven, aangezien de uiteindelijke beoordeling hierdoor niet wordt beïnvloed (zie de punten 21 tot en met 29).

B. Gevolgen van de concentratie

21. Op de markt voor groothandel in motorbrandstoffen of autogas bestaat een horizontale overlap in de activiteiten van LP Gas en Ultragas. Op de markten voor de productie en import van motorbrandstoffen of autogas en voor de detailhandel in motorbrandstoffen of autogas, waarop BP Amoco actief is, staan LP Gas/BP Amoco en Ultragas in een verticale relatie tot elkaar, gezien de groothandelsactiviteiten van Ultragas.

(i) Horizontale overlap op het gebied van groothandel in motorbrandstoffen

Motorbrandstoffen

22. Volgens partijen had de totale Nederlandse markt voor groothandel in motorbrandstoffen in 2000 een volume van 10,1 miljard kilo[2]. Het gezamenlijk aandeel van BP Amoco (inclusief LP Gas) en Ultragas bedraagt circa [10-20]% (waar Ultragas slechts [0-10]% aan toevoegt).

Autogas

23. Volgens partijen had de totale Nederlandse markt voor groothandel in autogas in 2000 een volume van 600 miljoen kilo[3]. Op de Nederlandse markt voor de groothandel in autogas bedraagt het marktaandeel van LP Gas en Ultragas circa [20-30]% (waar Ultragas circa [0-10]% aan toevoegt). De grootste concurrent van LP Gas op een Nederlandse markt voor de groothandel in autogas is BK Gas, een 100%-dochteronderneming van Shell. Volgens partijen ligt het marktaandeel van BK Gas op deze markt in dezelfde orde van grootte als dat van LP Gas. Voorts is volgens partijen n van de andere belangrijkste concurrenten op de totale Nederlandse markt voor groothandel in autogas Esso Nederland.

Partijen

24. Autogas wordt in Nederland verhandeld door aan oliemaatschappijen gelieerde groothandelaren (zoals LP Gas en BK Gas) enerzijds en door onafhankelijke groothandelaren, zoals Ultragas, anderzijds. Naar schatting van partijen wordt ongeveer [10-20]% van de Nederlandse autogasmarkt verhandeld door onafhankelijke groothandelaren. Als gevolg van de concentratie verdwijnt Ultragas als onafhankelijke groothandelaar in autogas van de Nederlandse markt.

25. Na Van Gelder (hierna: VGNGas / Van der Sluijs) en Drievorm schatten partijen dat Autofood, Primagaz, OK Nederland B.V., Berkman en Vollenhoven Olie / Smulders de grootste onafhankelijke groothandelaren in autogas in Nederland zijn. Groothandelaren leveren autogas aan de aan oliemaatschappijen gelieerde pomphouders enerzijds en aan zogenaamde vrije en witte pomphouders anderzijds. LP Gas heeft circa [0-10]% van haar verkopen autogas in 2000 aan vrije en witte pomphouders (pomphouders die niet onder het merk van een oliemaatschappij leveren) geleverd en Ultragas circa [30-40]%.

Marktonderzoek

26. Uit eigen onderzoek is gebleken dat BK Gas op de totale Nederlandse groothandelsmarkt in autogas een marktaandeel heeft dat inderdaad minstens zo groot is als dat van LP Gas, zo niet groter. Naast BK Gas en LP Gas is Esso Nederland actief als groothandelaar in autogas met geschatte marktaandelen van circa [0-10] tot [10-20]%. Daarmee speelt Esso een voorname rol op de totale Nederlandse markt voor groothandel in autogas en zij zal dit ook blijven doen. Daarnaast wordt door een onafhankelijke afnemer van Ultragas opgemerkt dat zij ook bij de oliemaatschappij gebonden groothandelaar TotalFinaElf autogas zou kunnen kopen. Ook een onafhankelijke groothandelaar noemt TotalFinaElf als n van de grootste spelers op de Nederlandse markt voor groothandel in autogas. Voor zover het de onafhankelijke groothandel in autogas in Nederland betreft, is uit bedoeld onderzoek gebleken dat Drievorm (inclusief Snelgas) en VGNGas / Van der Sluijs ongeveer even groot zijn, maar net kleiner zijn dan Ultragas. Onafhankelijke groothandelaren in autogas trachten zich door scherpe prijzen te onderscheiden en derhalve zal LP Gas concurrentie van onafhankelijke

groothandelaren in autogas zoals VGNGas / Van der Sluijs en Drievorm blijven ondervinden. Onafhankelijke groothandelaren in autogas zelf zijn van mening dat LP Gas voldoende concurrentie zal blijven ondervinden van BK Gas en van henzelf. Hierdoor hebben zij geen bezwaren tegen de voorgenomen concentratie. Ook afnemers van autogas, waaronder vrije en witte pomphouders, geven aan autogas zowel van aan oliemaatschappijen gelieerde groothandelaren in autogas te kunnen betrekken, als van onafhankelijke groothandelaren in autogas, waarbij Berkman, Drievorm, VGNGas / Van der Sluijs, Supergas, Primagaz, Robo, Compaan en Multigas genoemd worden. Onder deze onafhankelijke groothandelaren zijn er die bijna alleen aan de vrije en witte pomphouder leveren. Vrije (niet aan oliemaatschappijen gelieerde) afnemers van groothandelaren in autogas zien met name VGNGas / Van der Sluijs als reel alternatief.

Conclusie

27. Ondanks het verdwijnen van Ultragas als onafhankelijk groothandelaar in autogas zien ondervraagde marktpartijen, gelet op het feit dat Ultragas slechts circa [30-40]% van haar verkopen op het gebied van autogas in 2000 aan vrije en witte pomphouders heeft geleverd, naast aan oliemaatschappijen gelieerde groothandelaren in autogas voldoende alternatieven op het gebied van de onafhankelijke groothandelaren in autogas in Nederland, waaronder twee grotere groothandelaren en groothandelaren die bijna alleen aan de vrije en witte pomphouder leveren. Onafhankelijke groothandelaren in autogas hebben zelf ook geen bezwaren tegen de voorgenomen concentratie. Voorts kan opgemerkt worden dat Van der Sluijs het voornemen heeft groothandelsactiviteiten (250 van de 750 contracten voor levering van motorbrandstoffen aan Nederlandse benzinepompen) van oliemaatschappij BP Amoco te kopen. Indien dit voornemen geëffectueerd zal worden, zou mogelijk een versterkte positie van VGNGas / Van der Sluijs op de Nederlandse groothandelsmarkt in autogas te verwachten zijn.[4] Tot slot is er door een onafhankelijke marktpartij aangegeven dat in het verleden afnemers van groothandelaar in autogas zijn gewisseld. Er is derhalve geen reden om aan te nemen dat BP Amoco een economische machtspositie kan verkrijgen die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt voor groothandel in autogas op significante wijze wordt belemmerd.

(ii) Verticale relaties BP Amoco en Ultragas

28. Als gevolg van de concentratie is er sprake van verticale integratie van de groothandelsactiviteiten van Ultragas met de productie-/import- en detailhandelsactiviteiten van BP Amoco. Het marktaandeel van de BP Amocogroep op de Nederlandse markt voor de productie en import van motorbrandstoffen bedraagt volgens partijen ongeveer [10-20]%. Op een Nederlandse markt voor de productie en import van autogas is het marktaandeel ongeveer [10-20]%. Op de Nederlandse detailhandelsmarkt in motorbrandstoffen (tankstations die het merk van BP Amoco voeren) is het nu ongeveer [10-20]%. Op de Nederlandse detailhandelsmarkt in autogas (LPG dat in tankstations (onder vlag) van BP Amoco verkocht wordt) is het nu [10-20]%. BP Amoco heeft als producent/importeur van motorbrandstoffen, meer in het bijzonder autogas, en als exploitant van tankstations grote concurrenten als Esso en Shell. De laatste is marktleider op de Nederlandse detailhandelsmarkt in motorbrandstoffen. Gelet op het voorgaande en op de positie van BP Amoco/LP Gas en Ultragas op het gebied van de groothandel in motorbrandstoffen dan wel autogas (zie hiervoor) is er geen reden om aan te nemen dat de concentratie marktafsluitingseffecten heeft als gevolg

waarvan een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

29. Gelet op het bovenstaande is er geen reden om aan te nemen dat als gevolg van de onderhavige concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

VI. NEVENRESTRICTIES

30. Artikel 8 lid 1 van de Share Purchase Agreement bevat een non-concurrentiebeding en twee non-wervingsbedingen, waarvan n met betrekking tot klanten en n met betrekking tot werknemers. Al deze bedingen gelden voor de duur van twee jaar en zijn ten laste van de verkoper en haar aandeelhouders de heren F.M.J.J. Jansen en G.H.Ph.M. Jansen.

31. De voorgenomen transactie omvat een overdracht van goodwill. Volgens partijen garandeert het non-concurrentiebeding tegen deze achtergrond de overdracht van de volledige waarde van Ultragas en LPG Tankverhuur. Partijen hebben derhalve verzocht om artikel 8 lid 1 aan te merken als rechtstreeks verbonden met en noodzakelijk voor de verwezenlijking van de beoogde transactie in de zin van artikel 10 Mededingingswet.

32. De koper dient tot op zekere hoogte beschermd te worden tegen concurrerend handelen van de verkoper, teneinde in staat te zijn de volledige waarde van de overgedragen activiteiten te verwerven. Het non-wervingsbeding als bedoeld in artikel 8 lid 1 onder 1 kan als rechtstreeks verbonden aan de concentratie en noodzakelijk voor de verwezenlijking daarvan worden beschouwd, voorzover het beding niet ziet op klanten van de koper en voorts alleen betrekking heeft op de huidige klanten van Ultragas en/of LPG Tankverhuur. Het non-wervingsbeding als bedoeld in artikel 8 lid 1 onder 2 kan als rechtstreeks verbonden aan de concentratie en noodzakelijk voor de verwezenlijking daarvan worden beschouwd, voorzover het beding betrekking heeft op het actief werven van werknemers met belangrijke kennis betreffende de ondernemingen van Ultragas en/of LPG Tankverhuur die op overdrachtsdatum in dienst zijn bij Ultragas en/of LPG Tankverhuur. Tot slot kan het non-concurrentiebeding als bedoeld in artikel 8 lid 1 onder 3 als rechtstreeks verbonden aan de concentratie en noodzakelijk voor de verwezenlijking daarvan worden beschouwd, voorzover het beding ziet op de huidige activiteiten van Ultragas en/of LPG Tankverhuur en op de geografische gebieden waarin Ultragas en/of LPG Tankverhuur nu actief zijn. Met inachtneming van het voorgaande kunnen de bedingen als rechtstreeks verbonden aan de concentratie en noodzakelijk voor de verwezenlijking daarvan en derhalve als nevensrestricties worden beschouwd tot twee jaar na totstandbrenging van de concentratie.

VII. CONCLUSIE

33. Na onderzoek van deze melding is de directeur-generaal van de

Nederlandse mededingingsautoriteit tot de conclusie gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer valt van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

34. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

35. Gelet op de overwegingen 30 tot en met 32 is de directeur-generaal van oordeel dat, voorzover de in punt 30 omschreven clausules overeenkomsten vormen als bedoeld in artikel 6 van de Mededingingswet, dat artikel ingevolge artikel 10 van de Mededingingswet, niet geldt voor deze overeenkomsten, voorzover omschreven in punt 32.

Datum: 22 februari 2001

De directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit,

voor deze:

w.g. Mw. mr. J.C.M. Montijn-Swinkels

Wvd. hoofd Concentratiecontrole

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM Rotterdam.

[1] Besluit van 29 december 2000.

[2] Deze cijfers zijn door partijen geschat op basis van de door het CBS gepubliceerde cijfers over de omvang van de motorbrandstoffen- respectievelijk autogasmarkt in 1999.

[3] Zie voetnoot 1.

[4] Aangemeld bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit op 21 februari 2001 en ingenomen onder zaaknummer 2363.

Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontlenen.